

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

26 Ekim 2026 – Sayı 132

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

JEOPOLİTİK DÖNÜM NOKTASI: DOĞU LİBYA ONAYI VE "BÜTÜN LİBYA" STRATEJİSİ

20 Ekim 2026

Ankara'nın "Bütün Libya" Diplomatik Dönüşümü Başarıya Ulaştı

Bingazi Temsilciler Meclisi Anlaşmayı Oybirliğiyle Onayladı

Doğu Libya Parlamentosu, 2019 Türkiye Libya Motabakab'ın kabul ederek 2020'deki ret ve Ankara ile ilişkileri kesme kararlarını tamamen yürürlükten koldırdı.

Türkiye **Hafta Yönetimi**

Pragmatik Yakınlaşma: Ticari, İnşaat, Savunma, THY Seferleri

Libya'nın Kuzey Kıyı Çıkarı Türkiye Tezleriyle Örtüşüyor

Türkiye Arabulucu Aktör Konumuna Yükseliyor

BÖLGESEL KARŞI HAMLELER VE YENİ GÜVENLİK MİMARİSİ

22 Ekim 2026: Atina ve Kahire MEB Genişletme Görüşmelerini Başlattı

24 Ekim 2026: Trablus'tan Mıau'a Esneklik Mesajı

Kahire'nin deniz sınırlarına ilişkin koygılarını müzakere etmeye hazır

Başbakan Dibeybe **Mısır egyptorni**

İsrail - Yunanistan - GKRY Güvenlik Ekosistemi Derinleşiyor

Sort kınama (21 Ekim). Ortak hava/deniz terbiyatları (2028) yoğunlaştı

3,5 MİLYAR AVROLUK "ACHILLES SHIELD" FÜZE SAVUNMA PROJESİ

Yunanistan, İsrail teknolojisine dayak çok katmanlı hava savunma sistemi (2036'ya kadar)

Fransa Yenilenen Stratejik Ortaklık ile Atina'nın Arkasında

25 Nisan 2026: Ar-Ge ve askeri teknoloji transferini derinleştirdi.

ULUSLARARASI HUKUK, BM TESCİLİ VE GEÇERLİLİK DENGESİ

İÇ HUKUK GEÇERLİLİĞİ

Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi Md. 46

Meclis onayı, anlaşmanın Libya içindeki yetki ve meşruiyet açılımı kapatır. Yunanistan'ın ana diplomatik argümanını çöktü.

ULUSLARARASI İLERİ SÜRÜLEBİLİRLİK

BM Sarti Madde 102 Kapsamında Uluslararası Tescil

Anlaşma BM nezdinde tescil edilmiş olup, Türkiye'nin tezlerini ve İkinci kıyıdaş desteğini hukukun tahkim etti.

Pacta Tertiis İlkesi ve Sınır Dispute'larının Durumu

Karar Meşruiyet Sorununu Çözdü

Yunanistan-Türkiye Meddi Hukuk Anlaşması (Kıta Sahaneliği/MEB Çakışmaları) Devam Ediyor

ENERJİ, KABLO HATLARI VE KORİDOR SAVAŞLARI

USGS Nü Deltası Gaz Tahmini

223 Tcf Keşfedilimemiş Gaz

Mıru/Büvel Pazarlar

Teknik kaynak tahmini, stratejik değeri artırıyor

Great Ses Interconnector (GSI)

898 km / ~1.9 Milyar €

AB/Nevana/Mendiam/KBD

Girit-Kıbrıs-İsrail kablosu; Türkiye koordinasyon şartı koşuyor

USGS Levant Hexzası Gaz Tahmini

122 Tcf Keşfedilimemiş Gaz

İsraili/GKRY/Lübnan

Leviathan, Tamar, Zuhur ve Afrodit sahaları

Chevron Derin Deniz Arama

47.000 km² Bloğu

Chevron/Yunanistan

Girit/Mora güneyi, Sismik 2026 sonu; Test sondajı 2030-2032

IMEC Koridoru

11.700 km Dijital/Lojistik Hat

AB/ABD/Hindistan/Suudi Arabistan/BAE

Alternatif bağlantısalık projesi; Türkiye dışarıda

Libya Offshore Area 07

Lisans ihalesi (2007'den beri ilk)

TPGC/Repsol/MOL Konsorsiyumu

Türk petrollerinin uluslararası şirketlerle Libya açıklarında somut arama hakkı kazanması

KÜRESEL KRİZLER AKDENİZ HATLARININ STRATEJİK DEĞERİNİ KATLIYOR

Rusya Ukrayna Savaşı, 2026 İran gerilimi, Hısi saldırıları Hürmüz/Kızıldeniz riskleri, Doğu Akdeniz hatlarını kritik yedek koridor yaptı.

TÜRKİYE'DEN İÇİ BOŞALTILAMAZ 'DENİZ YETKİ ALANLARI KANUNU' HAMLESİ

MEB, kıta sahanlığı ve ruhsatlandırma ilkelerini neleştirerek kapasım iç hukuk kanunu yürürlüğe koyması caydınodığı artıracak stratejik bir adım.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

AKDENİZ'İN YENİ FAY HATTI: TÜRKİYE-LİBYA DENİZ YETKİ MUTABAKATI SONRASI HUKUK, ENERJİ VE GÜÇ MÜCADELESİ

Öz

Libya'nın doğusunda faaliyet gösteren Temsilciler Meclisinin 20 Ekim 2026'da, Türkiye ile Libya'nın Trablus merkezli Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında 27 Kasım 2019'da imzalanmış olan Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası'nı oybirliğiyle onaylaması, Doğu Akdeniz'de son yılların en önemli jeopolitik gelişmelerinden biridir.

Kararla birlikte Temsilciler Meclisi, 2020'de Türkiye ile yapılan anlaşmaları reddeden ve Ankara ile siyasi ilişkilerin kesilmesini öngören önceki kararlarını da yürürlükten kaldırmıştır. Bu yönüyle gelişme yalnızca bir deniz yetki alanı anlaşmasının iç hukuk bakımından desteklenmesi değil, Libya'nın doğusunun Türkiye politikasında köklü bir yön değişikliğidir (Associated Press [AP], 2026; Reuters, 2026f).

Bingazi'nin onayı Türkiye açısından büyük bir siyasi-stratejik kazanım, daha sınırlı fakat önemli bir uluslararası hukuk kazanımıdır; fakat Türkiye-Libya hattını üçüncü devletlere karşı kesin ve tartışmasız bir deniz sınırına dönüştürmesi için bir dizi gelişmeye ihtiyaç duymaktadır.

Onay, anlaşmanın Libya içindeki en önemli meşruiyet açığını önemli ölçüde kapatmakta; "Libya Temsilciler Meclisi anlaşmayı reddediyor" şeklindeki Yunan ve Mısır argümanını büyük ölçüde etkisizleştirmektedir. Buna karşılık Yunanistan'ın Girit, Rodos, Kerpe, Kaşot ve Meis gibi adaların deniz alanları üzerindeki etkisine ilişkin iddiaları ile Türkiye'nin hakkaniyet, kıyı uzunlukları ve adalara sınırlandırmada azaltılmış etki verilmesi yönündeki tezleri arasındaki **maddi hukuk uyuşmazlığı devam etmektedir** (United Nations [UN], 1982, arts. 74, 83, 121; International Court of Justice [ICJ], 2009, 2012). Yunanistan da 20 Ekim kararının hemen ardından mutabakatı hukuken geçersiz saymayı sürdürdüğünü açıklamıştır.

Bu nedenle 20 Ekim kararının gerçek önemi "Türkiye'nin deniz sınırı hukuken kesinleşti" şeklindeki bir okumada değil; **Libya'nın doğusu ve batısının ilk kez Türkiye ile deniz yetki alanları konusunda aynı stratejik noktaya yaklaşması**, Ankara'nın Libya'daki nüfuzunun siyasi iktidar değişikliklerine karşı daha dayanıklı hâle gelmesi ve Yunanistan'ın Libya'daki bölünmüşlüğü Türkiye-Libya mutabakatına karşı kullanma imkânının ciddi biçimde daralmasıdır. Doğu Libya ile Türkiye arasındaki yakınlaşmanın düzenli Türk ziyaretleri, ticari ve inşaat yatırımları ve siyasi temaslara yıllardır geliştiğini onay kararının başlıca arka planlarından biri olarak görmek gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Türkiye-Libya Mutabakatı, Doğu Akdeniz, Libya Temsilciler Meclisi, deniz yetki alanları, kıta sahanlığı, münhasır ekonomik bölge, Hafter, Yunanistan, Great Sea Interconnector, enerji güvenliği, uluslararası deniz hukuku.

Hafter Ailesi, Ekonomik Pragmatizm ve Ankara'nın "Bütün Libya" Stratejisi

20 Ekim 2026 kararını açıklamak için öncelikle Türkiye-Hafter ilişkilerinin niteliğini doğru tanımlamak gerekir. "Bingazi'nin onayı Türkiye'nin Hafter ailesiyle yıllara dayanan ilişkilerinin sonucu mudur?" sorusuna verilecek en doğru cevap **evet, ancak bu ilişki bir süreklilikten çok dönüşüm hikâyesidir**. Türkiye ile Halife Hafter kampı 2019-2020 döneminde müttefik değil, fiilen karşıt cephelerdeydi. Ankara'nın askeri desteği Hafter güçlerinin Trablus'u ele geçirme girişiminin durdurulmasında belirleyici olmuştu. Türkiye daha sonra Trablus'taki askeri, siyasi ve ekonomik varlığını korurken özellikle 2023-2025 döneminden itibaren doğu Libya ile ilişkilerini sistematik biçimde normalleştirdi. Le Monde'un 2025 tarihli incelemesi, Saddam Hafter'in Türk yetkililerle görüşmelerini, Türk şirketlerinin doğuda artan rolü ve gücünü, Türk Hava Yollarının Bingazi seferlerinin yeniden başlamasını bu dönüşümün somut göstergeleri arasında saymıştır (Le Monde, 2025).

Dolayısıyla **20 Ekim onayının, "Türkiye ile Hafter Ailesi arasında öteden beri mevcut bir ittifakın" değil, yaklaşık üç-dört yıl içinde oluşmuş diplomasi kökenli yakınlaşmanın en somut siyasi ürünü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır**. 2025'te dahi Temsilciler Meclisinin onayı ihtimali uluslararası basında tartışılıyor; Ankara'nın Hafter ailesiyle doğrudan siyasi, askeri ve ekonomik kanallar açtığı görülüyordu. 2026'da Reuters'ın uydu görüntülerine

dayanan haberinde Hafter kontrolündeki sahalarda muhtemelen Türk yapımı Bayraktar TB2'lerin görülmesi de eski düşmanlık ilişkisinin ne ölçüde dönüştüğünü göstermektedir. Türkiye'nin askeri etkisinin de bölgede giderek arttığını gösteren bu gelişmelerin Türkiye açısından mantığı açıktır.

Ankara 2019–2020'de Libya politikasını neredeyse tamamen Trablus merkezli bir siyasi-askeri ortaklık üzerine kurmuştu. Bunun zayıf noktası, Libya'da gelecekte doğunun üstün gelmesi veya yeni bir birleşik hükümet kurulması hâlinde Türkiye'nin 2019'dan beri elde ettiği kazanımların sorgulanabilecek olmasıydı. Doğu ile ilişkilerin kurulması, **Türkiye'nin Libya politikasını belirli bir hükümete bağımlı olmaktan çıkararak devletin farklı güç merkezleriyle çalışabilen bir stratejiye dönüştürmektedir.** Reuters'ın 20 Ekim haberinde doğuyla ilişkilerin gelişmesi, düzenli Türk ziyaretleri ve ekonomik yatırımlar onayın arka planındaki unsurlar olarak gösterilirken, parlamentodaki liderlik değişikliğinin de kararın önünü açan faktörlerden biri olduğu aktarılmaktadır.

Hafter tarafının hesabı da en az Ankara'ninkine kadar pragmatiktir. Doğu Libya savaş sonrası yeniden yapılanma, enerji üretiminin artırılması ve dış yatırım açısından büyük sermayeye ihtiyaç duymaktadır. Türkiye ise inşaat, altyapı, enerji, savunma sanayii, denizcilik ve lojistik alanlarında Libya'da halihazırda güçlü ticari kapasiteye sahiptir. Türkiye ile ilişkileri normalleştirmek, Bingazi açısından yalnızca deniz yetki alanlarında bir tercih değil, **Türk sermayesine, müteahhitlik kapasitesine ve gerektiğinde savunma teknolojisine erişim kanalıdır.** Doğu Libya yetkililerin 20 Ekim kararını "ulusal ve ekonomik çıkarlar" çerçevesinde okumak gerekmektedir.

Buna bir üçüncü motivasyon eklenebilir: **stratejik çeşitlendirme.** Bu, kaynaklardan doğrudan ifade edilmiş bir Hafter doktrini değil, mevcut davranışlardan çıkarılabilecek analitik bir sonuçtur. Hafter kampının Türkiye dahil farklı bölgesel güçlerle ilişkiler geliştirerek kendi pazarlık gücünü artırması rasyoneldir. Ankara ile yakınlaşma, Bingazi'nin Kahire veya diğer geleneksel ortaklarıyla bağlarını koparmasını gerektirmemektedir; tersine, farklı dış güçleri birbirine karşı dengeleyebilme kapasitesini artırmaktadır. Bu nedenle Mısır'ın anlaşmaya muhalefetine rağmen doğu Libya'nın onayı, Hafter çevresinin dış politikada daha özerk hareket etmek istediğine dair önemli bir işaret olarak okunabilir. Bununla birlikte 24 Ekim'de Trablus Başbakanı Abdülhamid Dibeybe'nin Mısır'ın deniz sınırı kaygılarını görüşmeye hazır olduğunu açıklaması da Libya'nın Türkiye tercihini Kahire ile sıfır toplamalı bir çatışmaya çevirmek istemediğini de göstermektedir.

reddetmiş olması bu argümana önemli siyasi ağırlık kazandırıyordu. 20 Ekim 2026'da aynı yasama organının anlaşmayı oybirliğiyle kabul etmesi ve önceki ret kararlarını kaldırması, **tam da bu itirazın dayandığı temel olguyu ortadan kaldırmaktadır.**

Antlaşmalar Hukuku Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin 46. maddesi çerçevesinde bir devlet, antlaşma yapma yetkisine ilişkin iç hukukunun ihlalini ancak ihlal açıkça belli ise ve temel önemde bir iç hukuk kuralını ilgilendiriyorsa geçersizlik gerekçesi olarak ileri sürebilir. Bu hükmün temel prensipleri geniş ölçüde teamül hukukunun bir parçası olarak değerlendirilmektedir (UN, 1969, art. 46). Temsilciler Meclisinin sonraki açık onayı, Libya içindeki yetki sorununu **siyasi ve kurumsal meşruiyet bakımından çok daha zayıf bir itiraz hâline getirmektedir.** Dolayısıyla **onay çok güçlü bir sonraki teyit ve siyasi meşruiyet göstergesidir.**

İkinci kritik husus, 2019 Türkiye-Libya Deniz Yetki Alanları Mutabakatı'nın Birleşmiş Milletler nezdinde tescil edilmiş olmasıdır. Birleşmiş Milletler Şartı'nın 102. maddesi uyarınca gerçekleştirilen tescil, devletler arasında akdedilen uluslararası anlaşmaların resmî kayda geçirilmesini, yayımlanmasını ve uluslararası düzeyde erişilebilirliğini sağlayan hukuki bir mekanizmadır (United Nations, 1945, art. 102).

Bu nedenle Türkiye-Libya Mutabakatı'nın BM nezdinde tescil edilmesi, anlaşmanın uluslararası hukuk düzeninde resmî olarak kayıt altına alınması ve BM Şartı'nın 102. maddesinden doğan usuli sonuçların gerçekleşmesi bakımından önem taşımaktadır.

Bu nokta, 20 Ekim kararının hukuki değerini doğru ölçeklendirmeyi mümkün kılar: **Karar, Türkiye-Libya anlaşmasının "Libya'nın kendi yetkili yasama organı tarafından reddedildiği" iddiasını çok ciddi biçimde zayıflatmıştır.**

Dolayısıyla Libya Temsilciler Meclisinin kararı Türkiye'nin **deniz hukuku içtihadındaki maddi argümanını güçlendirmiş ve** Türkiye'nin tercih ettiği sınırlandırma yaklaşımını kabul eden ikinci bir kıyıdaş devletin ülke içindeki kurumsal desteğini güçlendirmiştir. Bunun diplomatik değeri hukuki değerinden daha büyüktür.

Yunanistan, Mısır, İsrail, AB ve Washington: Karşı Hamleler ve Yeni Diplomatik Bloklama

20 Ekim kararının Yunan diplomasisi açısından en önemli sonucu, Ankara-Trablus hattının karşısında "Bingazi kartını" kullanmanın artık çok daha zor olmasıdır. Yunanistan yıllarca mutabakata karşı yalnızca uluslararası deniz hukuku argümanlarını değil, Libya'nın doğusunun anlaşmayı reddetmesini de kullanabilmişti. Şimdi doğu Libya'nın aynı metni kabul etmesi bu söylemin önemli ayağını ortadan kaldırmıştır.

Ancak Yunanistan kararın hemen ardından yalnızca protesto açıklaması yapmakla kalmamış, ortakları ve müttefiklerini bilgilendirdiğini ve egemenlik haklarını korumak için gereken önlemleri alacağını açıklamıştır. Daha önemlisi, yalnızca iki gün sonra, 22 Ekim 2026'da Atina ile Kahire'nin 2020 tarihli kısmi MEB sınırlandırmasını **doğuya, Kıbrıs yönüne doğru genişletme görüşmelerine başladığı** açıklanmıştır. Bu, Yunanistan-Mısır yakınlaşmasının artık yalnızca olasılık değil, başlamış bir diplomatik süreç olduğunu göstermektedir.

Bu hamlenin hukuki ve jeopolitik amacı açıktır: Yunanistan ile Mısır, Türkiye–Libya hattının karşısına ikinci bir ikili sınırlandırma mimarisi çıkarmaya ve doğuya doğru Kıbrıs bağlantısını güçlendirmeye çalışabilir. Fakat aynı *pacta tertiis* ilkesi burada da geçerlidir. **Yunanistan ile Mısır arasında yapılacak yeni bir sınırlandırma, Türkiye ve Libya’nın itiraz ettiği alanlarda üçüncü devlet haklarını tek başına sona erdiremez.** Bunun temel nedeni, uluslararası hukukun antlaşmaların üçüncü devletlere etkisi konusundaki yerleşik kuralıdır: Bir antlaşma, üçüncü bir devletin rızası olmaksızın o devlet bakımından hak veya yükümlülük doğurmaz (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*). Bu ilke, 1969 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi’nin 34. maddesinde açıkça ifade edilmiştir. Bu bağlamda İki tarafın yaptığı anlaşmalar birbirlerini siyasi olarak güçlendirirken, örtüşen alanlarda hukuki uyumsuzluğu daha görünür hâle getirebilir.

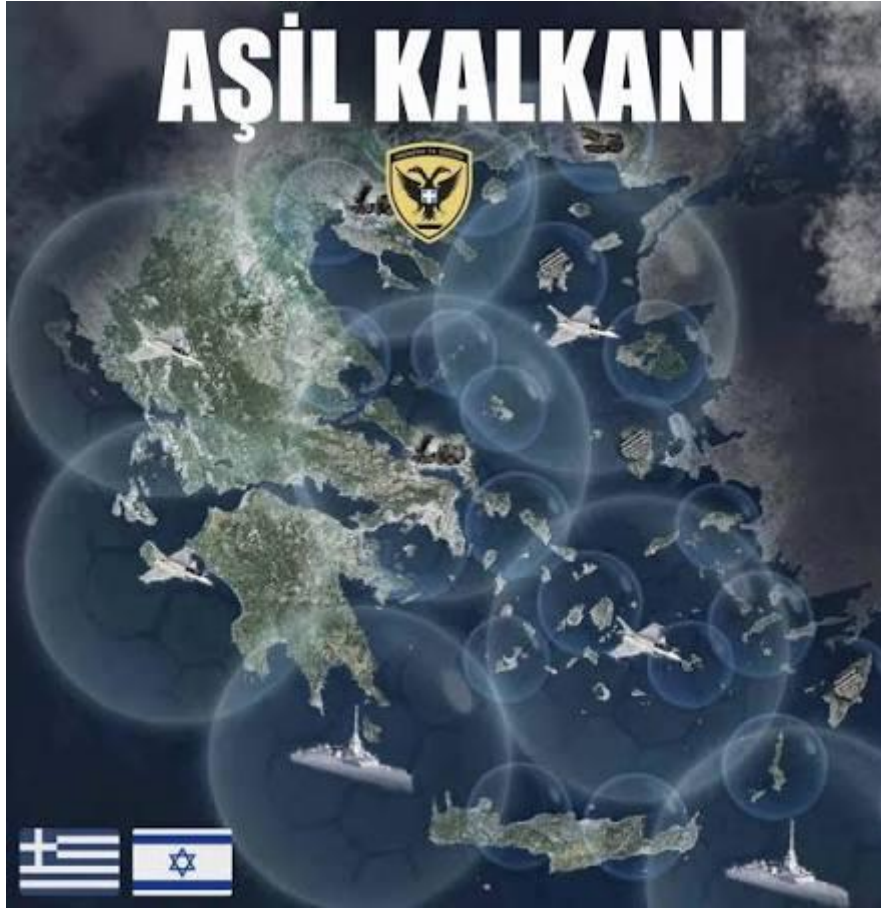
Mısır’ın Türkiye–Libya mutabakatına karşı Yunanistan’la daha fazla koordinasyon kurması kuvvetle muhtemeldir; fakat Kahire’nin bütünüyle Türkiye karşıtı bir cepheye dönmesi beklenmemelidir. Bunun iki nedeni vardır. **Birincisi**, Türkiye–Mısır ilişkileri son yıllarda normalleşmiştir. **İkincisi**, Mısır Libya’nın kendisiyle doğrudan deniz sınırı bulunan ve güvenlik bakımından kritik bir komşusudur; bu nedenle Kahire açısından ideal sonuç Türkiye–Libya anlaşmasını yalnızca dışarıdan protesto etmek değil, Libya ile kendi sınırlandırma çıkarlarını müzakere etmektir. 24 Ekim 2026’da Dibebe’nin Mısır istihbarat başkanıyla görüşmesinde Kahire’nin ekonomik sulara ilişkin kaygılarını ele almaya hazır olduğunu açıklaması, tam da bu çok yönlü pazarlığın başladığını göstermektedir.

Yunanistan’ın bundan sonra Libya’ya karşı Türkiye’ye uyguladığına benzer sorunu “uluslararasılaştırma” stratejisi izlemesi beklenebilir: BM’ye nota verilmesi, AB karar ve sonuç bildirilerinde konuya yer verilmesi, ortak ülkelerden siyasi destek alınması, enerji şirketlerinin ve yatırımcıların Yunan lisans alanlarında faaliyet göstermelerinin teşvik edilmesi ve Libya ile doğrudan müzakere girişimleri bu stratejinin parçaları olabilir. Fakat **Atina’nın Libya’yı bütünüyle dışlama stratejisi uygulaması rasyonel değildir.** Nitekim Temmuz 2025’te Yunanistan, Trablus yönetimini doğrudan deniz yetki alanı müzakerelerine davet etmiş ve aynı zamanda Libya’nın hem doğu hem batı yönetimleriyle ilişki geliştirmeyi amaçladığını açıklamıştır (Reuters, 2025a).

Bu durum, 20 Ekim’den sonra Yunan stratejisinin büyük ihtimalle “izolasyon”dan ziyade **hukuki itiraz, alternatif sınırlandırma anlaşmaları, Libya ile doğrudan müzakere, müttefik mobilizasyonu** şeklinde dört kanallı ilerleyeceğini düşündürmektedir.

İsrail’in rolü de artık varsayımsal değildir. İsrail 21 Ekim’de, yani Libya Temsilciler Meclisinin kararının ertesi günü onayı sert biçimde eleştirmiştir. Reuters’a göre İsrail Dışişleri Bakanlığı Türkiye’yi Doğu Akdeniz’i istikrarsızlaştırmakla suçlamıştır (Reuters, 2026h). Buna 2026’da Yunanistan–İsrail–GKRY askeri tatbikatlarının artırılması, savunma iş birliği planlarının genişletilmesi ve Yunanistan’ın İsrail teknolojisine dayalı **Achilles Shield/Aşil Kalkanı** çok katmanlı hava savunma projesi eklendiğinde, üçlü ilişkinin basit bir diplomatik ortaklıktan giderek daha **derin bir güvenlik ekosistemine dönüştüğü** görülmektedir. Reuters, üç ülkenin 2026’da hava ve deniz tatbikatlarını yoğunlaştırma konusunda anlaştığını bildirmiştir.

Yunanistan’ın Temmuz 2026’da yaklaşık 3,5 milyar avroya kadar ulaşabilecek İsrail yapımı çok katmanlı hava savunma sistemini onaylaması da aynı güvenlik dönüşümünün parçasıdır. Sistem, İsrail radar ve füze teknolojilerini kapsamakta ve Yunanistan’ın 2036’ya kadar sürdürmeyi planladığı çok daha büyük savunma modernizasyon programına eklenmektedir (Reuters, 2026c).

Bununla birlikte bu gelişmelerden **“İsrail Türkiye–Yunanistan deniz yetki alanı ihtilafında Yunanistan adına askeri müdahalede bulunacaktır”** sonucu “şimdilik” çıkmaz. İsrail’in Yunanistan ve GKRY ile askeri, enerji ve teknoloji ilişkileri derinleşmektedir; fakat deniz yetki alanı uyuşmazlığında doğrudan askeri taraf hâline gelmek çok daha yüksek bir eşiktir. Daha muhtemel olan İsrail’in diplomatik destek, istihbarat, savunma teknolojisi, müşterek tatbikatlar ve siyasi koordinasyon üzerinden Atina’nın stratejik kapasitesini artırmasıdır.

Fransa da bu ağın önemli bir unsurudur. Yunanistan ve Fransa 25 Nisan 2026’da Savunma ve Güvenlik Alanında Stratejik Ortaklık Anlaşması’nı yenilemiş, savunma araştırma-geliştirmesi, askeri teknoloji ve silah sistemlerindeki iş birliğinin derinleştirilmesi konusunda yeni düzenlemeler yapmıştır (Hellenic Republic Ministry of National Defence, 2026). Bu anlaşmalar deniz yetki alanlarını Yunanistan lehine hukuken belirlemez; fakat **Atina’nın caydırıcılık kapasitesini ve kriz anında Avrupa’dan siyasi destek alma kabiliyetini artırma potansiyeline sahiptir.**

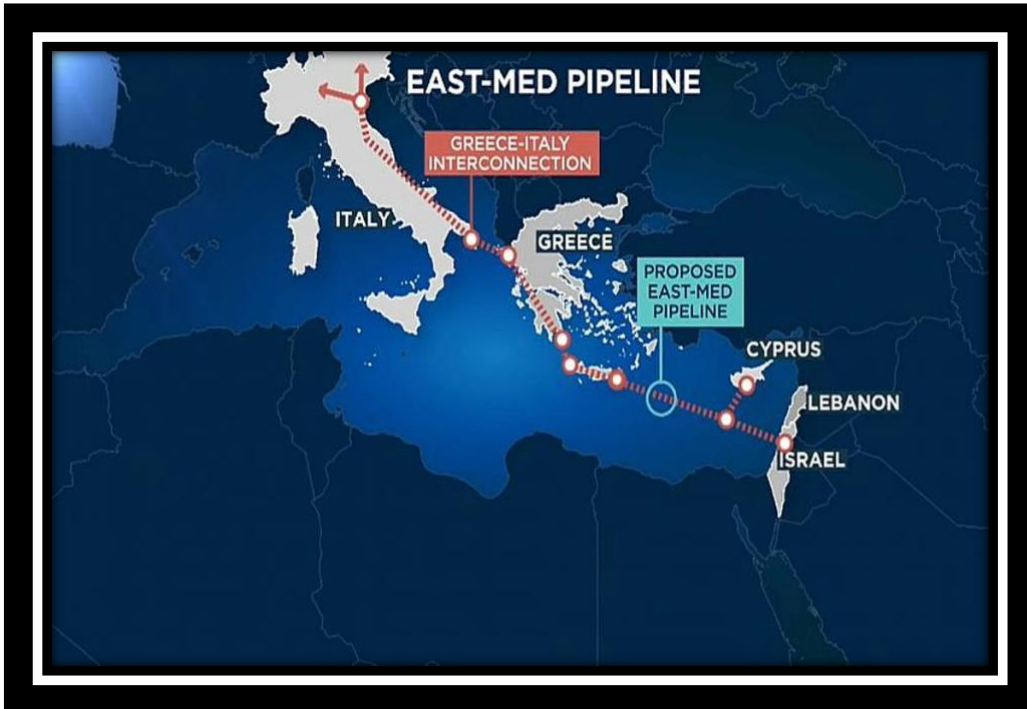
AB bakımından da benzer bir hukuki-siyasi ayrım yapılmalıdır. Yunanistan ile Kıbrıs Cumhuriyeti/GKRY’nin AB üyesi olması, Birliğin onların egemenlik ve egemen hak iddialarıyla yüksek derecede siyasi dayanışma göstermesini anlaşılır kılmaktadır. Avrupa Konseyi 2019’dan beri Türkiye–Libya mutabakatının üçüncü devletlerin haklarını ihlal ettiği ve üçüncü devletler bakımından hukuki sonuç doğuramayacağı görüşündedir; bu pozisyon 2026 tartışmalarının da siyasi arka planını oluşturmaktadır. AP de 20 Ekim kararını aktarırken AB’nin önceki bu tutumunu hatırlatmaktadır.

Ancak **AB bir deniz sınırı mahkemesi değildir.** Birlik; siyasi açıklamalar yapabilir, üyelerine diplomatik destek verebilir, yaptırım veya finansal araçlarını kullanabilir, altyapı projelerini finanse edebilir. Buna karşılık Türkiye ile Yunanistan veya Türkiye/Libya ile diğer kıyıdaşlar arasındaki sınırı tek taraflı AB kararıyla uluslararası hukuk bakımından belirleyemez. Bu nedenle “AB hukuken taraf değildir”. AB kararları kendi hukuk düzeninde ve siyasi ilişkilerde sonuç doğurabilir; fakat **bir uluslararası deniz sınırının yerine geçemez.**

Enosis, Kıbrıs'ın Yunanistan'la birleşmesini hedefleyen tarihsel bir siyasi projeydi ve 1974'teki darbenin de temel amaçlarından biri buydu; AP'nin ABD-Kıbrıs savunma ilişkileri hakkındaki arka planında da 1974 darbesi açıkça Yunanistan'la birleşmeyi hedefleyen darbe olarak tanımlanmaktadır. **Bugünkü Yunanistan veya Kıbrıs Cumhuriyeti'nin resmî dış politika hedefini "Enosis" olarak tanımlandığında** kararın Doğu Akdeniz'i Yunanistan-GKRY merkezli ve Türkiye'yi dışlayan bir deniz/enerji geometrisi içinde düzenlemenin maliyetini artırdığı söylenebilir.

Washington boyutunda da **3 Kasım 2026 ara seçimlerinin** sonucu Temsilciler Meclisi ve Senatodaki komite başkanlıklarını, savunma bütçesi ve dış yardım düzenlemelerini ve yönetim üzerindeki kongre denetimini etkileyebilir. Rum, Yunan ve İsrail yanlısı örgütlerin Kongrede kullanabileceği mekanizmalar somuttur: yıllık savunma bütçesine ve tahsis kanunlarına Doğu Akdeniz'le ilgili raporlama hükümleri ekletmek; Yunanistan-Kıbrıs-İsrail-ABD "3+1" iş birliğine kaynak ayırmak; GSI ve IMEC gibi projeler lehine siyasi kararlar çıkartmak; silah satışı ve askeri yardımlar konusunda şartlar veya rapor yükümlülükleri geliştirmek; Türkiye'nin belirli faaliyetleri hakkında Dışişleri Bakanlığından rapor talep etmek olarak sıralanabilir.

Eastern Mediterranean Security and Energy Partnership Act of 2019 bunun için önemli bir emsal oluşturmuştur; söz konusu düzenleme ABD'nin Yunanistan, Kıbrıs ve İsrail'le enerji ve güvenlik iş birliğini kurumsallaştırmıştır. Kıbrıs'a Amerikan silahlarının satışına ilişkin koşulların da bu mevzuat çerçevesinde ele alındığı görülmektedir.

Ancak Kongrenin bir kararı da Türkiye–Libya ile Yunanistan arasındaki uluslararası deniz sınırını belirleyemez. Kongre **güç dengesini, savunma kapasitesini ve diplomatik maliyeti etkileyebilir; uluslararası deniz hukukundaki sınırlandırmayı tek taraflı olarak sonuçlandıramaz.**

Enerji ve Altyapı Rekabeti

Türkiye–Libya mutabakatının stratejik değerinin yalnızca hidrokarbon rezervleri üzerinden açıklanması eksik olur. Doğu Akdeniz artık aynı anda **doğal gaz üretim sahası, elektrik bağlantı alanı, dijital kablo güzergâhı, askeri hareket sahası ve Asya–Avrupa lojistik rekabetinin kesişme noktasıdır.** Bu nedenle deniz yetki alanları konusunda kimin hangi koordinatlarda hak sahibi sayıldığı yalnızca petrol platformlarını değil, enerji kablolarını, araştırma gemilerini, ulaştırma koridorlarını ve güvenlik ilişkilerini de etkileyecektir.

Yunanistan'ın Chevron ile Girit ve Mora Yarımadası güneyindeki faaliyetleri bunun en somut örneklerinden biridir. Şubat 2026'da Chevron liderliğindeki konsorsiyum dört derin deniz bloğu için münhasır arama sözleşmeleri imzalamış; alanların toplam büyüklüğü yaklaşık 47.000 km² olarak açıklanmıştır. Reuters'a göre sismik çalışmaların 2026'nın sonlarına doğru başlayabilmesi, başarılı olması hâlinde ise test sondajlarının 2030–2032'den önce gerçekleşmemesi beklenmektedir (Reuters, 2026b).

Faaliyetler 26° doğu boylamının doğusuna geçerse Türkiye donanma unsurları göndermek zorunda kalır mı? sorunsalında iki husus ayrılmalıdır. **26° doğu boylamı kendi başına uluslararası hukukta bir deniz sınırı değildir ancak** hukuken önemli olan, somut faaliyet koordinatlarının Türkiye'nin ilan ettiği kıta sahanlığı veya Türkiye–Libya mutabakatının öngördüğü alanlarla örtüşüp örtüşmediğidir.

Chevron veya başka bir şirket gerçekten Türk ya da Libya tarafından talep edilen ve Yunanistan'ın da hak iddia ettiği örtüşen alanlarda sondaja yönelirse Ankara'nın önce diplomatik nota, BM'ye bildirim, NAVTEX, araştırma faaliyeti veya deniz gözetimi gibi araçlara başvurması gerekir. Donanma mevcudiyeti caydırıcılık amacıyla gündeme gelebilir; ancak tartışılmalı sahalarda hidrokarbonun fiziksel olarak çıkarılması, geri döndürülemez sonuç yaratması nedeniyle daha yüksek hukuki ve askeri gerilim potansiyeline sahiptir.

Great Sea Interconnector (GSI) ise bundan farklı bir hukuki kategori oluşturur. Avrupa Komisyonuna göre proje ilk aşamada Girit ile Kıbrıs arasında 898 kilometrelik denizaltı elektrik bağlantısı kurmayı, daha sonra İsrail'e uzanmayı ve Kıbrıs'ı Avrupa elektrik sistemine bağlamayı amaçlamaktadır. Kablo ihalesi Fransız Nexans'a verilmiş, proje Connecting Europe Facility kaynaklarından AB desteği almıştır (European Commission, n.d.).

Burada iki farklı Fransız aktörünü birbirine karıştırmamak gerekir: **Nexans kablo yüklenicisidir; Meridiam ise Ağustos 2026'da projede çoğunluk hissedarı olmak üzere anlaşmaya varmış Fransız yatırım grubudur.** Reuters'ın 8 Ekim tarihli haberine göre GSI'nin yaklaşık maliyeti 1,9 milyar avrodur ve ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio projeye güçlü destek açıklayarak Washington'ın engellerin kaldırılması için diplomasi kullanacağını söylemiştir. Türkiye güzergâhın Türkiye–Libya mutabakatıyla ilişkilendirilen sulardan geçtiği gerekçesiyle önceden koordinasyon talep etmektedir. Ancak proje jeopolitik ve finansal nedenlerle gecikmiştir.

Bu nedenle Ankara'nın GSI açısından “kabloya kategorik olarak karşı değiliz; bizim olduğumu ileri sürdüğümüz sahadaki çalışmalar konusunda önceden bildirim/koordinasyon istiyoruz” yaklaşımı, **Türkiye'nin projeyi tamamen durdurmadan çok kendi yetki iddiasının zımnen aşındırılmasını önlemek istediği şeklinde yorumlanabilir.** Aynı zamanda koordinasyon talebi, Türkiye'nin kendi hukuki pozisyonunu saklı tutan bir devlet uygulaması oluşturur.

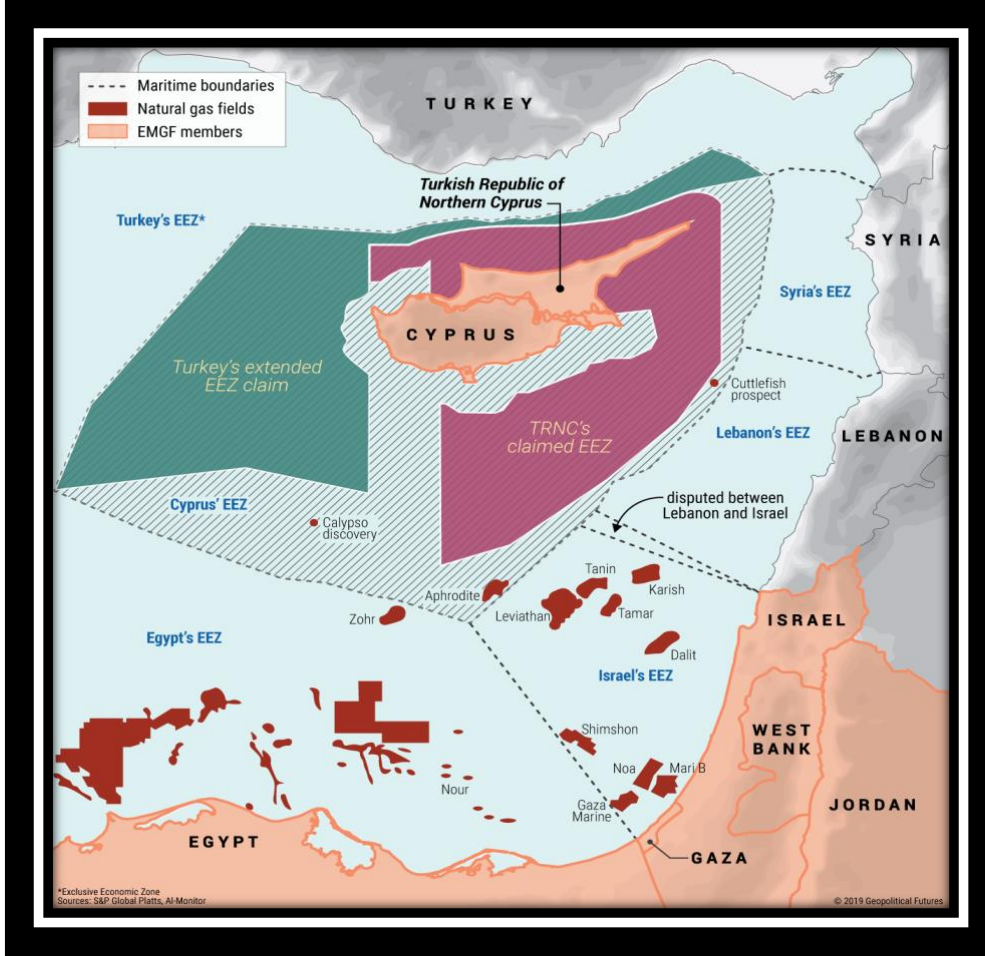
ABD'nin açık desteği, AB finansmanı, Fransız çoğunluk yatırımcının varlığı ve Kıbrıs'ın AB elektrik sistemine bağlanma ihtiyacı projeyi siyasi bakımdan güçlü kılarken; Türk–Yunan yetki uyuşmazlığı, rota araştırmalarının güvenliği ve mali sorunlar uygulamayı zorlaştırmaktadır. Washington'ın projeyi Rusya–Ukrayna savaşı ve Hürmüz Boğazındaki istikrarsızlık nedeniyle enerji çeşitlendirmesi açısından önemli gördüğünü açıklaması, GSI'nin artık salt ticari bir kablo olmadığını göstermektedir.

IMEC de benzer biçimde Doğu Akdeniz'in jeopolitik ağırlığını artırmaktadır. Avrupa Komisyonuna göre India–Middle East–Europe Economic Corridor, Hindistan'ı Orta Doğu üzerinden Avrupa'ya ulaştırmayı hedefleyen ulaştırma, enerji ve dijital altyapı vizyonudur; imzacılar AB, Fransa, Almanya, Hindistan, İtalya, Suudi Arabistan, BAE ve ABD'dir. Türkiye imzacılar arasında değildir. 11.700 kilometrelik AB–Afrika–Hindistan dijital kablo girişimi de bu yapının somut projelerinden biridir (European Commission, 2025).

Türkiye'nin dışarıda kaldığı IMEC, GSI ve Yunanistan–İsrail–GKRY güvenlik düzenlemeleri bir “Türkiye karşıtı master plan” varlığına işaret etmektedir. Bunların her birinin ekonomik, ticari veya güvenlik gerekçeleri olsa da **birlikte ele**

alındıklarında ortaya çıkan nesnel sonuç, Türkiye'nin kendi coğrafi ağırlığına rağmen katılmadığı alternatif bir Doğu Akdeniz bağlantısallık ve güvenlik mimarisinin gelişmesidir. Bu algı, Ankara'nın Türkiye'nin dahil olmadığı bölgesel düzenlemelerin sürdürülebilir olmadığını desteklemektedir; Türk Dışişleri Bakanlığının resmi söyleminde kapsayıcı bölgesel enerji iş birliği uzun süredir vurgulanmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2020).

ABD Jeolojik Araştırmalar Kurumu USGS'nin 2010 çalışmalarında Levant Havzası için ortalama yaklaşık **122 trilyon fit küp (Tcf)**, Nil Deltası Havzası için ise yaklaşık **223 Tcf** keşfedilmemiş, teknik olarak üretilebilir doğal gaz kaynağı tahmin etmiştir (U.S. Geological Survey [USGS], 2010a, 2010b). Bunlar **keşfedilmemiş teknik kaynak** tahminleridir. Gazın stratejik etkisi gerçektir. Leviathan, Tamar, Zohr ve Afrodite gibi keşifler Doğu Akdeniz'in enerji denklemindeki yerini artırmış; Avrupa'nın Rus enerji kaynaklarına bağımlılığını azaltma arayışı bu önemi daha da yükseltmiştir. 2026'da İran savaşı ve Hürmüz'de deniz taşımacılığına yönelik ağır güvenlik sorunları da enerji yollarının çeşitlendirilmesi ihtiyacını çok daha görünür kılmıştır. Rubio'nun GSI desteğini doğrudan Rusya-Ukrayna savaşı ve Hürmüz istikrarsızlığıyla ilişkilendirmesi bunun güncel örneğidir.

Yemen boyutu da aynı etkiyi yaratmaktadır. 24–25 Ekim 2026'da Husi güçlerinin Suudi Arabistan'a yönelik saldırı tehdidini yenilemiş ve artan Husi–Suudi çatışması Körfez piyasalarını baskılamaya devam etmiştir. Aynı anda Hürmüz'de ticari gemilere yönelik saldırılar sürmektedir. Bunun sonucu paradoksaldir: Orta Doğu'daki gerilim **Doğu Akdeniz gazının ve elektrik bağlantılarının stratejik değerini yükseltirken**, IMEC gibi Orta Doğu'dan geçen yeni koridorların güvenlik maliyetini ve belirsizliğini de artırmaktadır. Başka bir ifadeyle, tek bir “en iyi koridor” değil, **birbirinin yedeği olan çoklu güzergâhlar** giderek daha değerli hâle gelmektedir. Türkiye bu projelerin güvenliği artıran önemdedir.

Askeri-Stratejik Sonuçlar, İç Hukuk, Hidrokarbon İş Birliği ve Yeni Gerilim Hattı

Türkiye açısından 20 Ekim kararının en büyük stratejik kazanımlarından biri, Libya'daki nüfuzunun artık yalnızca ülkenin batısına dayanmaması ihtimalidir. Karar Türkiye'nin Doğu Libya'daki askeri varlığının da ileride genişlemesine zemin hazırlayabileceğine dikkat çekilmektedir. Ancak Türkiye'nin Libya'daki askeri varlığının hukuki ve siyasi zemini ayrı güvenlik anlaşmaları ve davet mekanizmalarıyla ilgilidir.

Bununla birlikte siyasi jeopolitik bakımından sonuç çok önemlidir. Trablus ve Misrata ile mevcut askeri ilişkilerine ek olarak Bingazi'yle güvenlik kanallarının kalıcı hâle gelmesi, Ankara'ya Orta Akdeniz'e doğru daha geniş bir stratejik erişim sağlayabilir. Daha önemlisi, gelecekte Libya'da bir birleşik hükümet kurulması durumunda Türkiye'nin askeri ve ekonomik varlığının vazgeçilmez biçiminde değerlendirilmesi ihtimalini azaltabilir.

Bunun Libya siyasi uzlaşısına etkisi ise iki yönlüdür. Türkiye hem Trablus hem Bingazi ile konuşabilen az sayıdaki etkili dış aktörlerden biri hâline gelirse siyasi ve askeri kurumların birleştirilmesini kolaylaştırıcı rol üstlenebilir. Dolayısıyla **Türkiye'nin "bütün Libya" stratejisinin uzlaştırıcı olması askeri ilişkilerin gelecekte ortak ulusal kurumlara bağlanıp bağlanmayacağına da bağlıdır.**

Denizdeki askeri riskler daha somuttur. Türkiye–Yunanistan ilişkilerinin geçmişi, sismik araştırma gemilerinin ve savaş gemilerinin aynı bölgede bulunmasının kazara tırmanma yaratabildiğini göstermektedir. 2026 sonrası risk özellikle üç tür faaliyette yoğunlaşacaktır: GSI güzergâh araştırmaları; Yunanistan veya GKRY'nin yeni hidrokarbon lisansları, Türkiye veya Libya'nın mutabakat alanlarında gerçekleştireceği sismik/sondaj faaliyetleri.

Bunların her biri aynı hukuki niteliğe sahip değildir. **Hidrokarbon çıkarılması**, kıta sahanlığındaki doğal kaynaklara ilişkin münhasır haklarla doğrudan bağlantılıdır. **Denizaltı kablosu döşenmesi** ise uluslararası hukukta daha geniş üçüncü devlet özgürlüğüne tabidir. **Deniz araştırması** ise araştırmanın amacı ve niteliğine göre deniz bilimsel araştırması, rota araştırması veya kaynak araması olarak farklı hukuki rejimlere girebilir. Bu bağlamda "Yunanistan istediği her araştırmayı yapabilir" şeklindeki mutlak görüş hukuken geçerli değildir. Diğer taraftan kıyı devletinin olarak Türkiye'nin karasularında egemenliği, MEB'de ise doğal kaynaklara ilişkin egemen hakları vardır; kıta sahanlığındaki deniz yatağı ve toprak altı kaynakları üzerindeki hakları *ipso facto* ve *ab initio* doğar (UN, 1982).

Bu nedenle önümüzdeki dönemde yeni lisanslamaların Türk donanmasıyla Yunan veya diğer Avrupa donanmaları arasında **düşük yoğunluklu sürüşmeler yaratması mümkündür**, fakat kaçınılmaz değildir. Araştırma gemisinin izlenmesi, karşı NAVTEX ilanları, sahil güvenlik veya savaş gemilerinin birbirini takip etmesi, diplomatik nota savaşları ve hava unsurlarının gözetleme faaliyetleri daha olası senaryolardır. Fiili güç kullanımının maliyeti NATO içi kriz, AB–Türkiye gerilimi, ticari enerji projelerinin durması ve sigorta maliyetlerinin yükselmesi olacağı için tarafların doğrudan çatışmadan kaçınmak için güçlü teşvikleri vardır.

Burada Yunanistan–İsrail–GKRY askeri iş birliği, Aşıl Kalkanı ve Yunanistan–Fransa anlaşması **deniz sınırının hukukunu değiştirmese de güvenlik ikilemini** etkiler. Yunanistan daha güçlü hava savunması, füze savunması, deniz platformları ve ortak tatbikat kapasitesi elde ettikçe Ankara Yunan savunma modernizasyonunu kendi kuvvet planlamasına dahil edecektir. Yunanistan ise Türk donanmasının ve Türk savunma sanayiinin büyümesini aynı biçimde tehdit parametresi olarak değerlendirebilir. Böylece hukuki uyuşmazlığın askeri teknolojik rekabete aktarılması riski doğar. Aşıl Kalkanı haberleri ve üçlü tatbikat planları bu güvenlik mimarisinin somut biçimde ilerlediğini göstermektedir.

Yunanistan'ın AB üyeliği, Fransa ile savunma ortaklığı, İsrail ve Kıbrıs'la üçlü güvenlik mimarisi, Mısır'la kısmi MEB anlaşması, Chevron gibi büyük bir ABD enerji şirketinin Girit çevresindeki varlığı ve GSI'nin AB–ABD desteği gibi araçları bulunmaktadır. Bu nedenle: **Bingazi'nin kararı Yunanistan'ın Türkiye–Libya mutabakatının Libya'daki iç bölünme nedeniyle er ya da geç çökeceği varsayımına ağır bir darbe vurmuştur; ancak Atina'nın bütün diplomatik ve stratejik mimarisini çökertmemiştir.**

Bu kapsamda Türkiye'de gündeme gelen kapsamlı bir "Deniz Yetki Alanları Kanunu" kabul edilmesi Türkiye'nin **iç hukuk dayanağını önemli ölçüde güçlendirme kapasitesine sahiptir**. MEB ilanı, kıta sahanlığı, ruhsatlandırma, deniz bilimsel araştırmaları, kablolar, çevre yetkisi ve kurumlar arası yetki paylaşımı daha açık hâle getirecek kanun; uzun süreli devlet uygulamasının belgeleyerek diplomatik mücadelede fayda sağlayacaktır.

Bu nedenle böyle bir yasa **uluslararası sınır uyuşmazlığını tek taraflı olarak çözmese de caydırıcılığı ve devlet kapasitesini artıracak önemdedir.**

Enerji alanında ise Türkiye–Libya iş birliğinin ivme kazanması oldukça muhtemeldir. Bunun nedeni yalnızca 2019 mutabakatı değildir. Türkiye daha 2024'te Libya açıklarında Türk sismik araştırma gemileriyle çalışma olasılığına ilgi

göstermişti (Reuters, 2024). Şubat 2026’da Libya’nın 2007’den beri gerçekleştirdiği ilk büyük hidrokarbon lisans ihalesinde Chevron, Eni, QatarEnergy ve Repsol gibi şirketlerin yanı sıra Türkiye bağlantılı TPOC de yer almış; Repsol–MOL–TPOC konsorsiyumu Offshore Area 07’de hak kazanmıştır (Reuters, 2026a).

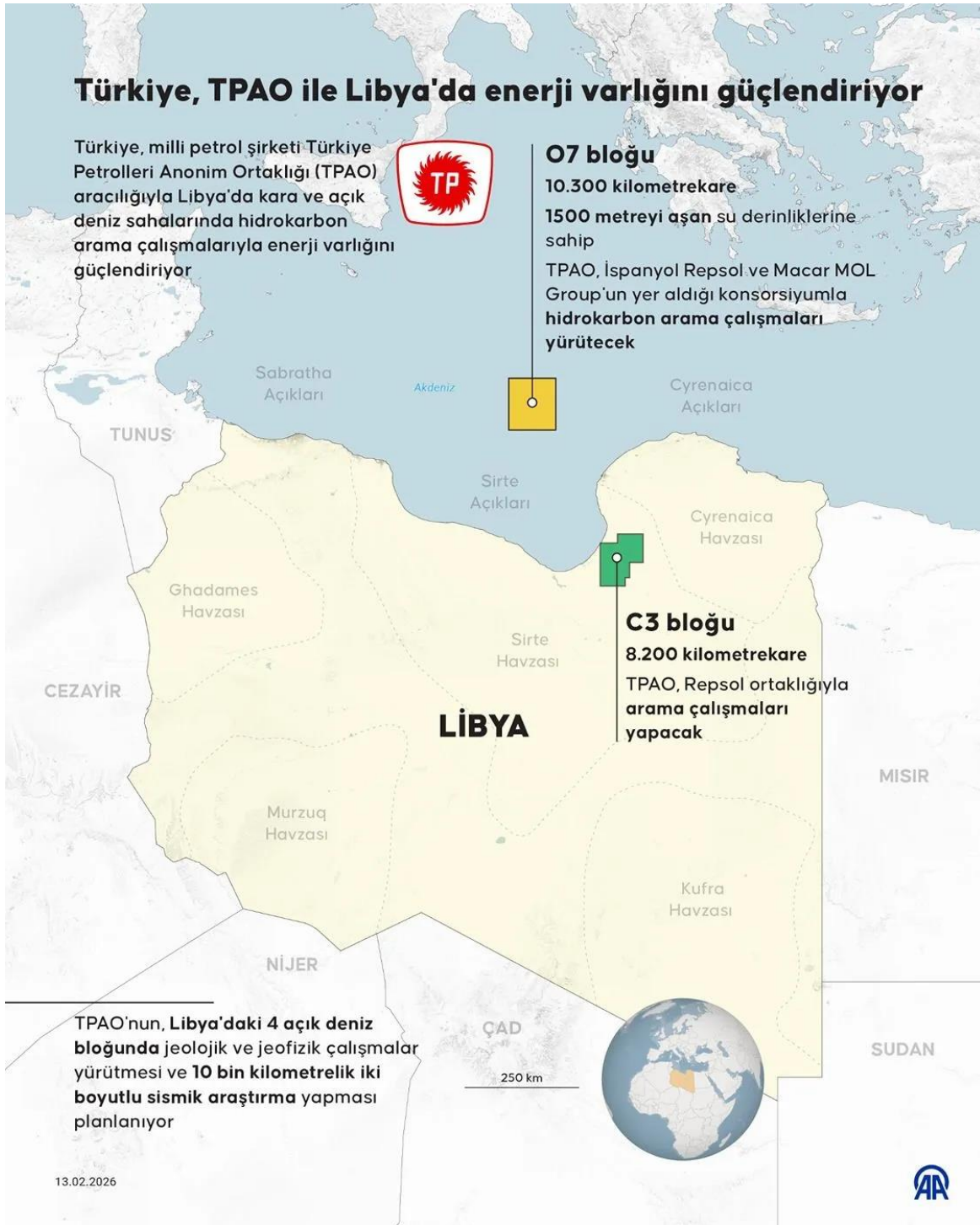

Bu gelişme önemlidir çünkü Türkiye–Libya enerji ilişkisinin artık yalnızca gelecekteki tartışmalı deniz alanları konusunda siyasi söylemden ibaret olmadığını, **uluslararası şirketlerle birlikte gerçek arama lisanslarına dönüşmeye başladığını** göstermektedir. Libya’nın BP, Shell, ExxonMobil ve Chevron gibi büyük şirketleri yeniden enerji sektörüne çekmeye çalışması da genel yatırım ortamının canlanması açısından önemlidir. Bu noktada mutabakatın temel işlevi, **tarafların kendi aralarında hangi deniz alanını kime ait saydıklarını belirleyen stratejik-hukuki bir çerçeve kurmasıdır.**

Sonuç: Doğu Akdeniz’de Türkiye İçin Stratejik Zafer, Hukuki Güçlenme ve Daha Çok Müzakere

Libya Temsilciler Meclisinin 20 Ekim 2026 kararı, 2019 Türkiye–Libya Deniz Yetki Alanları Mutabakatı’nın tarihinde yeni bir aşamadır. Bunun önemini doğru değerlendirebilmek için siyasi, hukuki ve askeri etkilerini birbirinden ayırmak gerekir.

Siyasi açıdan karar Ankara açısından çok büyük bir kazanımdır. 2019’da Türkiye’nin askeri olarak karşı karşıya olduğu Hafter kampıyla birkaç yıl içinde kurulan pragmatik ilişkinin, Ankara’nın en kritik Libya dosyalarından birinde somut politika değişikliğine dönüşmesi söz konusudur. Bu nedenle Bingazi’nin onayı Türkiye–Hafter yakınlaşmasının gerçek ve ölçülebilir bir sonucudur; ancak bu, eskiye dayanan kesintisiz bir ittifaktan ziyade 2020 sonrasında gelişen stratejik yeniden hizalanmanın ürünüdür.

Libya açısından anlaşma maddi deniz çıkarlarıyla örtüşmektedir. Yunan adalarına sınırlandırmada tam etki verilmesi Libya'nın kuzeye doğru ileri sürebileceği deniz alanlarını da küçülebileceğinden, Türkiye'nin yaklaşımının belirli unsurları Libya'nın maddi deniz çıkarlarıyla örtüşmektedir. Buna Türk yatırımları, yeniden yapılanma kapasitesi, enerji iş birliği ve dış ilişkileri çeşitlendirme imkânı eklenmektedir.

Karar uluslararası hukuk bakımından güçlü bir kazanımdır. Temsilciler Meclisinin 2019 mutabakatını reddetmesi üzerine kurulmuş olan iç yetki/meşruiyet argümanı ciddi biçimde zayıflamıştır. Dolayısıyla 20 Ekim kararı "Türkiye'nin en zayıf prosedürel noktalarından biri önemli ölçüde kapandı" şeklinde tanımlanmalıdır.

Yunanistan'ın stratejisi önemli ölçüde zorlaşmıştır. Bunun en açık kanıtı Atina'nın karardan iki gün sonra Mısır'la 2020 sınırlandırmasını doğuya uzatma görüşmelerini açıklamasıdır. Önümüzdeki dönemde Yunanistan'ın AB, Mısır, İsrail, Fransa ve ABD'deki siyasi kanalları daha aktif kullanması beklenmelidir. İsrail'in 21 Ekim'de anlaşmaya açıkça karşı çıkması, bu koordinasyonun siyasi zemininin mevcut olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte **Mısır'ın otomatik biçimde kalıcı bir Türkiye karşıtı bloğa dahil olacağını varsaymak da hatalıdır.** Kahire'nin Atina'yla deniz sınırı çıkarları bulunurken Türkiye ile normalleşme ve Libya ile doğrudan müzakere çıkarları da bulunmaktadır. Dibebe'nin 24 Ekim'de Mısır'ın kaygılarını ele almaya hazır olduğunu açıklaması, bölgesel diplomasi blok kadar çapraz ilişkiler üzerinden de işleyeceğini göstermektedir.

GSI, Chevron ve IMEC anlaşmazlığın yeni ekonomik yüzüdür. Büyük Amerikan ve Avrupalı şirketlerin, AB finansmanının ve ABD diplomatik desteğinin devreye girmesi, deniz yetki alanı tartışmasını salt Türkiye-Yunanistan ikili sorunundan çıkararak uluslararası yatırım ve altyapı güvenliği meselesine dönüştürmektedir. GSI'ye kategorik karşı çıkmak yerine bildirim/koordinasyon isteyen bir Türk yaklaşımı gerçekten uygulanırsa, bu hem Ankara'nın kendi hukuk iddiasını saklı tutmasına hem de büyük bir uluslararası altyapı projesiyle doğrudan askeri cepheleşmeden kaçınmasına imkân sağlayabilecek bir ara formüldür.

Chevron faaliyetlerinin Türkiye veya Libya'nın talep ettiği sahalarla gerçek anlamda örtüşmesi hâlinde risk daha yüksektir. Sismik araştırma diplomatik kriz yaratabilir; gerçek sondaj ve üretim girişimi daha ciddi bir egemen hak uyuşmazlığı doğurabilir. Donanma unsurlarının gözetleme veya caydırıcılık amacıyla kullanılması mümkündür.

Rusya-Ukrayna savaşı ile 2026 İran ve Yemen krizleri Akdeniz enerji denkleminin ve Libya Temsilciler Meclisinin 20 Ekim 2026 kararının önemini artırmaktadır. Rusya savaşı Avrupa'yı alternatif enerji kaynakları ve elektrik bağlantıları aramaya yöneltmiş; Hürmüz ve Kızıldeniz'deki krizler deniz ticaret yollarının ne kadar kırılgan olduğunu yeniden göstermiştir. Husi saldırılarının Ekim 2026'da yeniden yükselmesi ve Hürmüz'de ticari gemilere yönelik tehditlerin sürmesi, Akdeniz'in Avrupa-Asya enerji ve ticaret sistemindeki ana güzergâh değerini daha da yükseltmektedir. Dolayısıyla 20 Ekim 2026 kararı Doğu Akdeniz'de birbiriyle örtüşen deniz iddiaları, enerji lisansları, elektrik ve veri kabloları, yeni savunma ortaklıkları ve kıtalararası ticaret koridorları **bir bütünlük içinde bölge ülkelerinin tamamını kapsayan bir anlayışla yürütölmek zorunda olduğunu ortaya koymuştur.**

Türkiye artık yalnızca Trablus'la imzaladığı tartışmalı bir mutabakatı savunan ülke değildir; Libya'nın doğusundaki yasama organının da aynı stratejik çerçeveyi kabul ettiği yeni bir tablo ortaya çıkmıştır. Buna karşılık Yunanistan'ın Mısır, İsrail, GKRY, Fransa, AB ve ABD bağlantıları da ortadan kalkmamıştır. Sonuç, bir tarafın diğerini sahadan silmesi değil, **Doğu Akdeniz'de karşılıklı dışlamanın giderek pahalılaştığı bir dengedir.**

Bu bakımdan Bingazi'nin kararı bir nihai hüküm değil, yeni oyunun başlangıcıdır: **Türkiye için jeopolitik bir sıçrama, uluslararası hukuk bakımından önemli bir tahkimat ve Doğu Akdeniz açısından daha yoğun fakat aynı zamanda müzakereye daha fazla ihtiyaç duyan yeni bir güç dengesi.**

Kaynakça

- Associated Press. (2026, October 20). *Libya approves contentious Turkey deal over Mediterranean waters*.
- Eastern Mediterranean Security and Energy Partnership Act of 2019, Pub. L. No. 116-94, Division J, Title II (2019).
- European Commission. (2025, October 10). *Global Gateway Forum: Accelerating digital transformation through IMEC: EU-Africa-India Digital Corridor*. Directorate-General for International Partnerships.
- European Commission. (n.d.). *Euro-Asia submarine electricity interconnection cable*. Directorate-General for International Partnerships.
- Government of the Republic of Türkiye & Government of National Accord-State of Libya. (2019, November 27). *Memorandum of understanding between the Government of the Republic of Turkey and the Government of National Accord-State of Libya on delimitation of the maritime jurisdiction areas in the Mediterranean*.
- Hellenic Republic Ministry of National Defence. (2026, April 25). *Minister of National Defence Nikos Dendias meets with Minister of the Armed Forces of France Catherine Vautrin and signing of Greece-France Strategic Partnership Agreement renewal*.
- International Court of Justice. (1969). *North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands)*, Judgment. I.C.J. Reports 1969, 3.
- International Court of Justice. (1985). *Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta)*, Judgment. I.C.J. Reports 1985, 13.
- International Court of Justice. (2009). *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, Judgment. I.C.J. Reports 2009, 61.
- International Court of Justice. (2012). *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, Judgment. I.C.J. Reports 2012, 624.
- International Tribunal for the Law of the Sea. (2012). *Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, Judgment. ITLOS Reports 2012, 4.
- Le Monde. (2025, July 8). *En Libye, la Turquie se rapproche du maréchal Haftar*.
- Permanent Court of Arbitration. (2007). *Guyana v. Suriname, Award of the Arbitral Tribunal, 17 September 2007*. Reports of International Arbitral Awards, 30, 1-144.
- Reuters. (2024, September 11). *Turkey interested in offshore seismic exploration offered by Libya, energy minister says*.
- Reuters. (2025a, July 24). *Greece invites Libya to maritime zone talks to ease strained ties*.
- Reuters. (2025b, December 29). *Greece, Israel and Cyprus to step up joint exercises in eastern Mediterranean*.
- Reuters. (2026a, February 11). *Libya awards oil and gas exploration blocks in first licensing round since 2007*.
- Reuters. (2026b, February 16). *Chevron-led consortium signs Greek offshore gas exploration agreements*.
- Reuters. (2026c, July 23). *Greece to buy \$4 billion air defence system from Israel*.
- Reuters. (2026d, October 8). *Rubio says US committed to Mediterranean undersea power cable*.
- Reuters. (2026e, October 15). *Great Sea Interconnector developer seeks to resume seabed surveys*.
- Reuters. (2026f, October 20). *Eastern Libya parliament approves maritime deal with Turkey, drawing Greek rejection*.
- Reuters. (2026g, October 20). *Greece rejects Libyan approval of Turkey-Libya maritime deal*.
- Reuters. (2026h, October 21). *Israel condemns eastern Libyan parliament approval of Turkey maritime deal*.
- Reuters. (2026i, October 22). *Greece, Egypt in talks to extend maritime zone further east*.
- Reuters. (2026j, October 24). *Libya's Dbeibah says ready to address Egypt's maritime concerns*.
- Reuters. (2026k, October 24). *Iran has ramped up efforts to target US personnel, intelligence memo warns*.
- Reuters. (2026l, October 24). *Yemen's Houthis renew warning against using Riyadh airport*.
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2020, September 15). *Sayın Bakanımızın Yunanistan'da yayımlanan Kathimerini gazetesindeki makalesi*.
- United Nations. (1945). *Charter of the United Nations*, art. 102.
- United Nations. (1969). *Vienna Convention on the Law of Treaties*, 1155 U.N.T.S. 331.
- United Nations. (1982). *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 1833 U.N.T.S. 397.
- U.S. Geological Survey. (2010a). *Assessment of undiscovered oil and gas resources of the Levant Basin Province, Eastern Mediterranean*. U.S. Geological Survey Fact Sheet 2010-3014.
- U.S. Geological Survey. (2010b). *Assessment of undiscovered oil and gas resources of the Nile Delta Basin Province, Eastern Mediterranean*. U.S. Geological Survey Fact Sheet 2010-3027.